

Iz naše organizacije

SKUPNE ZADEVE.

Zveza slovanskega učiteljstva v Avstriji. (Dalje in konec.)

IX. Izvedba sklepa o »Državnem posvetovalnem odseku«.

Predsednik tov. M. Hajny, podpredsednik P. Skalicky, tajnik Jos. Závoda in referent Smrtka so poverjeni, da bi na temelju direktive, ki jo je predlagal tov. Jos. Smrtka, se takoj posvetovali z zastopniki Lehrerbunda o ustanovitvi Državnega posvetovalnega odseka *.

Do te dobe, dokler se ne izvoli izvrševalni odbor odseka, ga bodo tvorili predsedniki in tajniki Zveze in Lehrerbunda. — Tov. dr. A. Kanarek opozarja, naj bi dogovorjene akcije bile skupne in da naj bi niti Zveza niti Lehrerbund ne podvezemali nikakih svojih posebnih akcij, ki bi bile v nasprotju s skupnim sklepom. — Tov. St. Nowak predlaga, da naj bi bila o skupnih akcijah izdana tako od Zveze kakor od Lehrerbunda enaka poročila. — Tov. Hajny opozarja, da naj bi se nobena organizacija s svojimi predlogi ne obračala direktno na Lehrerbund, temveč vedno na Zvezo.

X. Učiteljska državljanska svoboda in svoboda prepričanja.

Referent tov. B. Skala poudarja predvsem, kaj je namen referata, pokazati namreč, kako je državljanska svoboda in svoboda prepričanja, z osnovnimi državnimi zakoni zagotovljena med učiteljstvom le na papirju in to dokumentirati je treba ravno v letu 1915, ko se vrši petstoletnica smrti velikega mučenika za svobodo vesti in prepričanja, mistra Jana Husa.

Na to je na temelju odgovora na vprašalne pole, razposlane vsem organizacijam v Zvezi, od katerih jih je s Češkega odgovorilo 44, z Morave 2 in iz Šlezije ena, podal obširno poročilo, kako se z zakoni, odredbami in prakso krši državljanska svoboda in svoboda vesti učiteljstva, podaja posamezne osebne slučaje in označuje nazadnjaške težnje in sredstva proti njim, v kolikor se tiče državljanskih, učiteljskih in tiska ter naznačuje pot za izboljšanje. Na to predlaga:

1. V vseh deželnih učiteljskih organizacijah, združenih v Zvezi slovanskega učiteljstva v Avstriji, naj se na temelju posebne vprašalne pole nabere material iz posameznih dežel, kako se z zakoni, odredbami in prakso krši učiteljska državljanska svoboda in svoboda prepričanja. Ta material naj se izroči danes izvoljenemu referentu od posameznih deželnih organizacij najkasneje do 31. maja 1914.

2. Iz tako nabranega materiala naj se za leto 1915 sestavi brošura, v kateri bo s fakti dokumentirano, kako se učitelju krtiljo pravice in se ga omejuje v prepričanju, učitelju, od katerega vsakdo zahteva, da bi vzgajal in izobraževal svobodne državljane.

Prvi predlog se sprejme, o drugem se bo po predlogu tov. Szada sklepalo na drugi odborovi seji. Za referenta je izvoljen tov. B. Skala. Direktiva za zbiranje materiala bo poleg prvotne vprašalne pole referat tov. B. Skale, ki ga poda na zborovanju Zveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev v Ljubljani in tozadevna interpelacija v »Češkem Učitelju«. — Predsedujoči podpredsednik tov. P. Skalicky se zahvaljuje referentu za obsežni referat in za veliko delo, ki je s tem združeno.

XI. Slučajnosti.

1. L. 1914. bo v Lipskem pod protektoratom saškega kralja napravljena mednarodna razstava knjižne obrti in grafike. V oddelku »Šola in knjižna obrt« naj bi bila z razstavo najvažnejših pedagoških časopisov sveta podana obširna slika mednarodnega pedagoškega strokovnega tiska. Na poziv prirediteljev se je sklenilo, da bi potom Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji se reprezentirale vse deželne organizacije, v Zvezi združene, z vsem svojim tiskom. S pripravljanim delom je poverjeno predsedništvu. Obenem je sprejeto, da bi za leto 1918 se pripravljala razstava vsega slovanskega pedagoškega tiska in literarnega dela učiteljstva.

2. Proti sankciji predloga Koliskovega bo zopet spisan poseben memorandum in predan vsem slovanskim poslanskim klubom.

3. Po referatu tov. M. Vitkoviča o predlogu Jednote češkega učiteljstva na Nižjem Avstrijskem, da bi se delalo na to, da se doseže enakovrednost maturitetnih izprijčeval s preparandij z maturitetnimi izprijčevali iz srednjih šol in da bi tako učitelji mogli biti sprejemani za redne poslušalce visokih šol, se je sklenilo, pred-

* Ta sklep izvesti ni bilo mogoče zaradi nepriznanosti funkcionarjev Lehrerbunda na Dunaju. Opomb. ref.

log predložiti v pretres v Državnem posvetovalnem odseku.

4. Tov. B. Skala predlaga, da bi v letu 1915. vršil v Pragi šod slovanskega učiteljstva ob priliki mednarodnega kongresa učiteljskega, ki je že določen za Prago. Tov. St. Nowak pozdravlja ta predlog, ki je bil soglasno sprejet. Tov. Jos. Smrtka se zahvaljuje za to odločitev in upa, da bo mogoče v Pragi v letu, ko se bo češki narod spominjal osvoboditve duha v duhu Husa, pozdraviti kar največje število slovanskega učiteljstva. Pripravljalna dela izvedejo deželne organizacije na Češkem.

5. Sprejet je bil predlog predsedništva, da bi se bodoči občni zbor Zveze vršil leta 1914 v Lvovu.

6. Tov. St. Nowak opozarja na poljske izdelke peres v Galiciji in prosi, da bi to slovansko podjetje organizacije, v Zvezi združene, podpirale.

Tov. Jos. Smrtka pozdravlja ta poziv in prosi, da bi se ta misel razširila tudi na druge obrtne izdelke slovanske potom medsebojne zamene cenikov slovanskih izdelkov in potom opozarjanja.

7. Na predlog tov. G. Stalmacha se deželne organizacije še enkrat opozore, da bi svoja izvestja pošiljale vsem članom Zvezinega odbora.

Na to je bila zaključena seja, ki je trajala dva dni, skupaj celih 16 ur.

Iz vodstva Zaveze.

S I. vodstvene seje upravne dobe 1913/14 (18. septembra 1913).

1. Proslava 25letnice obstoja naše Zaveze se je izvršila v dneh 6. in 7. septembra t. l. nad vse pričakovano sijajno. V gmotnosti in moralnem oziru je kar najkrasnejše uspel učiteljski jubilejski koncert, vrlo učinkujoče pa je bilo istotako slavnostno zborovanje.

2. Vsem naprednim listom se je odpisala javna zahvala ob priliki naše zadnje XXV. glavne skupščine.

3. V posebnih dopisih se je izrekla laskava zahvala tudi vsem onim, ki so dežansko pripomogli, da se je završil naš srebrni jubilej tako veličastno. Take pismene zahvale so dobili:

a) ljubljanski občinski svet za soglasni sklep, po katerem je prejela Zaveza 500 K v svrhu pokritja izrednih jubilejnih stroškov; b) častni predsednik dr. Ivan Tavčar za pozdravilo na slavnostnem zborovanju in na banketu, kakor tudi kot predsednik narodno-napredne stranke na Kranjskem, kateri člani so se množestveno udeležili naših priredb; c) tovariš Fran Marolt kot neumoren in izboren povodja slavnostnega koncerta; d) gospa Mira Costaperaria kot odlična koncertna solistka; e) brata Anton in Ivan Trost za umetniško sodelovanje na klavirju oziroma na gosli; f) »Glasbena Matica v Ljubljani« za prepustitev dvorane učiteljskega pevskemu zboru pri glavni binkoštni pevski vaji in za dovoljenje ponatisov pri slavnostnem koncertu petih M. Hubadovih narodnih pesmi; g) gospi Jerica Zemljan kot voditeljica gojenk kuharskega tečaja za izbornu priredbo banketa; h) gospi Jerica Dolenc za predprajo vstopnic k slavnostnemu koncertu; i) »Ljubljanska kreditna banka« za nakazano vsoto 50 kron.

4. Skupno se urede dohodki in stroški splošnega računa letošnjega slavlja Zaveze. Da se upravnemu odboru, ki zboruje o božiču, predloži popolni račun, se sklepe, da se v »Učit. Tovarišu« opomni imenoma še vsa ona učiteljska društva, ki doslej še niso odposlala svojih prispevkov. Navzočemu tovarišu Franu Škulju, blagajniku slavnostnih prireditev, se izreče za trudaljubivo vodstvo blagajne najsrčnejša zahvala.

Z II. vodstvene seje upravne dobe 1913/14 (19. oktobra 1913).

1. Njega c. in kr. Visokost nadvojvoda — prestolonaslednik Franc Ferdinand je odposlal z Dunaja na vdanostno izjavo povodom XXV. naše skupščine brzojavno zahvalo.

2. Istotako je prejela Zaveza uradnim potom Najvišjo zahvalo na vdanostno izjavo, katero je poslala povodom slavnostnega zborovanja ob 25letnici Njega c. in kr. apostolskemu Veličanstvu cesarju Francu Jožetu I. v Ischl.

3. »Zvezi slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem« se sporoči, da »Narodni list« zadnje čase sploh ne prinaša naših obvestil. Konstatira se tudi, da »Potopnik« ni niti z besedico omenil našega slavlja.

4. S I. oktobrom t. l. je prevzel upravništvo »Učit. Tovariša« ljubljanski učitelj Fran Marolt. Zavezin predsednik in blagajnik sta podpisala vse knjige, predno so se izročile novemu upravniku.

5. Zaveza je pristopila k čekovnemu prometu.

6. Ljubljanski »Sokol« je praznoval ravnokar petdesetletnico svojega obstoja. Zavezo je zastopal pri slavnostni seji upravni odbornik Jakob Dimnik.

7. V pripravljalni odbor »Zveze jugoslovanskih na narodni podlagi osnovanih strokovnih organizacij« stopi Zavezin predsednik, ki je že doslej zastopal Zavezo v tem odboru. Naloga delegatov pri-glašeni narodnih organizacij je, da dajo Zvezi konkretno obliko z jasno začrtanim programom in da sestavijo pravila. O pravem pristopu Zaveze k tej novi organizaciji pa naj sklepa po predlogu upravnega odbora prihodnja delegacija.

8. Od zadnje skupščine je prejela Zaveza od načelstva »Učiteljske tiskarne« več pisem, v katerih se opozarja na nujno pokritje neplačanih računov. V poplačilo naraslega dolga so se storili že važni koraki. Delegacija je sprejela predlog, da se o načinu saniranja tega nepokritega salda podrobneje pečajo vsa včlanjena učiteljska društva. Vodstvo je preskrbelo, da je prejela tiskarna v novi upravni dobi že 3633 K 40 h; upravnikom Zavezinih listov pa se je naročilo, da naj pridno izterjujejo zaostalo naročnino.

9. »Družba sv. Mohorja« ni ponatisnila v družbenem koledarju za l. 1914. one »Izjave«, ki smo jo njej poslali. Družba nam torej neče dati zadoščenja. Zavezi ne preostaja drugega, kakor da nastopi napram družbi z vso oostrostjo. V Zavezi združeno učiteljstvo sedaj dobro ve, kaj mu je storiti. O božiču se bo sešel upravni odbor, ki se bo o tej zadevi še enkrat natančno posvetoval.

10. Predno se vrši prva seja »Odseka za sestavo slovenskega vzgojnega programa«, se naprosi tovariš Vekoslav Selinšek kot predlagalec tega odseka, naj v enem izmed Zavezinih listov objavi utemeljevanje k temu predlogu. Na podlagi tega gradiva se bo odsek razgovarjal ter določil potrebne sklepe.

Jubilejna samopomoč.

Dne 31. oktobra t. l. je umrla naša članica gospa Karolina Pečarjeva (40. smrtni slučaj), soproga tovariša Franceta Pečarja, nadučitelja pri Sv. Marjeti. Izplačala se mu je v smislu § 3., točka a, društvenih pravil podpora v znesku 506 K.

Društveniki dobe v kratkem položnice, potom katerih naj pošljejo po § 4., točka a, za naslednji smrtni slučaj in obenem tudi letnino in upravnino za l. 1914 (2.30 K).

17. društvnikov je dobilo opomine, eden zadnjega; ako ne zadost družstvenim dolžnostim, se bo ravnalo z njimi po § 4., točka c, društvenih pravil.

Društveniki se opozarjajo, da naslavljajo vse dopise na »Jubilejno samopomoč« v Krtni, p. Dob ali pa na tovariša Ivana Schmeidka, učitelja v Krtni, p. Dob, ne pa v Ljubljano.

Št. t. rsk.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo dne 6. t. m. v Ptuj. Zborovanja se je udeležilo nad 30 društvnikov, a na novo so pristopili Anica Požarjeva, Minka Širceljeva, Dragica Kosijeva, Požar Vinko, Hajnšek Franjo, Muršec Ivan. O zborovanju Zaveze o priliki slavlja petindvajsetletnice v Ljubljani je obširno poročal tovariš Anton Ogorelec ter žel za svoje poročilo vsestransko pohvalo. V zadevi učiteljske podpore v znesku po 1.200.000 kron se strinja društvo s sklepom Zveze. V odbor za reformo ljudskega šolstva so se izvolili tovariši Anton Ogorelec, Oskar Žolnir in Marko Lešnik. Prihodnje zborovanje dne 4. decembra!

I. K. Šmarsko - rogaško učiteljsko društvo je zborovalo dne 16. t. m. v šmarski deški šoli. Udeležba je bila z ozirom na kislo vreme še precej ugodna. Predsednik pozdravlja v presrčnih besedah novega uda tov. Milana Vauda, zač. učitelja v Šmarju. Spominja se na to draginjske doklade in zaslug, ki jih ima za doklado naša stanovska organizacija. Poziva, naj se udje tem trdnje oklenejo društva in pridno posejajo zborovanja. Po čitanju zapisnika in dopisov je poročal tov. Šumer o odborovi seji Zveze in glavni skupščini Zaveze. Povedal nam je mnogo zanimivih podrobnosti, katerih nismo našli v tiskanih poročilih. Sprejelo se je nekaj predlogov, tičočih se spomenika pokojnemu tov. Trafeniku. Prihodnje zborovanje se vrši dne 1. svečna 1914 v Šmarju. Na dnevnem redu bodo volitve in predavanje tov. nadučitelja Zidarja iz Lemberga o hipotezi: »Ni luči, ne barve, tudi ne magnetizma in ne elektrike.« Predavateljeva oseba nam zasigura izreden duševen užitek in je torej pričakovati obilne udeležbe.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 13. novembra t. l. v Slov. Bistrici. Udeležba je bila takrat sijajna, pač znak stanovske zavednosti in pa posledica veselja nad vsaj deloma uresničnim upom od strani dežele. Predsednik prav toplo pozdravlja navzoče in izraža veselje nad toliko udeležbo, omenja dejstvo, da gre zasluga na pridobitvi draginjske doklade v obilni meri organizaciji, ter vzpodbuja k nadaljnjemu delovanju, zakaj le v slogi je moč. Vsak, ki stoji morda še

zunaj organizacije, naj ji pristopi in naj ne čaka križem rok na sad, ki so ga pridelali drugi. — Nadalje se spominja predsednik tragične smrti preminulega, dolgoletnega, neumorno delavnega člana M. Vršiča in pa včaslužnega deželnega odbornika prof. Frana Robiča. Starejšim učiteljem je ta še v dobrem spominu kot bivši pravičen nadzornik, deželni odbornik pa kot mož, h kateremu se je mogel sleherni učitelj zateči v dobri nadi uslišanja, če je potreboval njegove pomoči. — V znak žalosti vstanejo navzoči s svojih sedežev. — Ko se na to zadnji zapisnik prečita in pristop društvu nove članice tov. Angele Sabatičeve na znanje vzame, se še prečitajo razni dopisi in društvo ticho se objave v »Učit. Tovarišu«. V razgovor je prišel tudi nečuten napad na osebo našega okr. nadzornika, ki ga je bil zagrešil neki nezadovoljnej v 221. številki »Slov. Naroda«. V tej zadevi je društvo primer-no ukrenilo in enoglasno obdodilo očitana v dotičnem članku. — Med člane se razdeli brošura: »Dejanja govore«, Marsikateri član je vzel s seboj po več komadov, da jih razdeli doma med ljudstvo. Na poziv Zveze je bila dne 29. oktobra 1913 v Slov. Bistrici odborova seja, na kateri se je pogovarjalo o ključu za razdelitev draginjske doklade za 1914.

Delegat tovariš Ljudevit Varl poroča o slavnostnem zborovanju in delegacijskem zasedanju Zaveze v Ljubljani. »Ali Wider — ali Kruljec?« — O tem aktualnem vprašanju je poročal tov. Ant. Špan. Navedel je hibe in vrline obeh knjig; po daljši debati se je sklenilo, ukrepati definitivno o tej zadevi povodom uradne konference za 1914. Do takrat pa naj dotični ki poučujejo v elementarnem razredu, preuče obe knjigi, da lahko, podprti s fakti iz prakse, stavijo tozadevne predloge.

Prihodnje zborovanje, obenem občni zbor, se vrši v četrtek, dne 8. prosinca 1914. Takrat pa vsi, vsi brez izjeme na krov!

R. Učiteljsko društvo za mariborsko okoličje. Zborovali smo v četrtek, 6. listopada t. l. v prostorih Narodnega doma v Mariboru. Že dolgo nas ni bilo toliko število (53) skupaj kakor takrat; privlačila sila je pač menda bila točka dnevnega reda o stanju regulacije naših plač. Tov. predsednik se začetkom zborovanja v ginljivih besedah spominja umrlega društvenega častnega člana, deželnega odbornika Fr. Robiča, ter pozivlja vse navzoče, da se v znamenje sožalja dvignejo s svojih prostorov. Slava njegovemu spominu! Po običajnem pozdravu svojih tovarišev in tovarišic ter novega mladega člana tov. Karla Čepiča preide tov. preds. k točkam dnevnega reda, izmed katerih omenjamo najvažnejše. — Da se na prihodnji okrajni konferenci lahko predlaga uvedba Wdrovega »Mojege prvega berila« ali Krulčeve »Čitanke«, se oglašijo tov. Lasbacher (Ruše), Pestevšek (Slinvica) in Robnik (Sv. Jurij), katerih naloga bo, da preštudirajo obe knjigi in nam na enem prihodnjem zborovanju poročajo o njih vrednosti in uporabnosti. — Kar se tiče naloga Zveze, sklicati zborovanje ali odborovo sejo, društva v zadevi predlogov za razdelitev drag. doklade, nam pojasni tov. predsednik, da mu to zaradi prepozne sprejema dopisa ni bilo mogoče, vendar pa je on na svojo roko vse ukrenil in nam o svojem delu poda podrobno sliko, s katerim smo se vsi strinjali. — Stari in mladi so posegli v debato, kako se naj pravično razdeli nam prislojenih 1.200.000 K — kolikor glav, toliko misli, a končno vendar z veliko večino prodere po tov. M. Lichtenwallnerju stavljeni sledeči predlog: »Učit. društvo za mariborsko okoličje sklepe, naj se Lehrerbund ozira na to, da se namerjena draginjska doklada razdeli edino po službenih letih, tedaj po načrtu deželnega odbora.« Tov. M. Lichtenwallner se v lepih besedah zahvali delavnemu našemu predsedniku za njegovo neumorno delovanje v odboru Zveze in Lehrerbundu. Klici: živijo! — Da se dohodninski davke ne bo kakor dosedaj več predpisoval samovoljno, predlaga tov. Mejovšek star., naj se učiteljstvo udeležuje volitev v odbor za odmerjenje dohodninskega davka in naj se voli po možnosti v njega tudi en učitelj. — Ker je o delegacijskem zborovanju v Ljubljani bilo obširno poročilo v Učit. Tovarišu, nam omenja delegat tov. Karel Pestevšek samo stanje stanovskih časnikov in pozivlja tovariše k pridnemu naročevanju in plačevanju teh listov. — Za prihodnje zborovanje se določi prvi četrtek prihodnjega leta.

Književnost in umetnost.

Vojvodina Štajerska. Učencem spodnještajerskih ljudskih šol v ponavljanje učne snovi in domoznanstva sestavil Jos. Mešiček, nadučitelj v Sevnici. — III. popravljena izdaja. — Cena 40 vin. — Str. 61. — Založila Goričar & Leskovšek v Celju. — Tiskala Zvezna tiskarna v Celju

1913. — Tovariš Mešiček je opravil hyale vredno delo, ko je spisal to knjižico, ki je izšla sedaj že v tretji izdaji, kar je na našem znanstveno - knjižnem polju pač jako redek dogodek. — Prvi del obsega zemljepisni opis Štajerske, v drugem delu so zbrani statistični podatki, tretji del govori o Avstrijsko - ogrski monarhiji, v četrtem delu pa čitamo črtice iz štajerske zgodovine. Dovolj snovi, lepo izbrane in obdelane, na majhnem prostoru. Knjižica bo torej popolnoma služila svojemu namenu. A ni treba, da ostane samo doma na Štajerskem, razširi naj se tudi po ostalih slovenskih deželah, oziroma šolah, kjer jo bo mladina s pridom čitala. — Namenu knjižice odgovarja tudi jezik, izražanje je preprosto in umljivo. Ali je prav Štajer (str. 3) ali Štajersko? Železnica drži (str. 33), ne vodi (str. 32). In nekaj drugih malenkosti. Tudi interpunkcija ni povsem točna. Toda to bi bila naloga korektora, zato pa ne iščimo dlake v jajcu! — Knjižico na vse strani toplo priporočamo!

Gl.
»Glasbena Matica« v Ljubljani pripravila velik koncert v praznino spomina slovenskih skladateljev br. dr. Benjamina in dr. Gustava Ivavica. — Koncert se vrši v nedeljo dne 14. decembra. — Ta koncert bo za slovensko glasbo zgodovinskega pomena, ker bo pokazal zasluge obeh bratov Ivavcev za razvoj slovenske glasbe v zadnjih 60. letih.

Kosi Anton, Božidar Flegerič. (Življenjepis in pesmi). Naš marljivi tovariš A. Kosi, nadučitelj v Središču na Štajerskem, je izdal knjižico pod gorenjim naslovom, in to o priliki letošnjega odkritja spominske plošče Flegeričeve in njegovega nagrobnika. Štajerski učitelji ob Dravi in Muri so dobro poznali pokojnega Flegeriča; že zato jih bo zanimalo kaj več zvedeti o tem zanimivem možu in čitati njegove pesmi, ki so bile doslej nepristopne. — Knjižica stane s poštnino vred 50 h, ki jih je poslali na naslov avtorjev. Čisti dobiček pojde za nagrobnik.

Popotnik objavlja v svoji 11. številki to vsebino: 1. Pav. Flere: Začetni pouk v delovni šoli. 2. Makso Pirnat: Vzgoja čustva in volje. (Konec.) 3. Ana Pfeifer: Povest s pesmicami, ali kako smo ponovili šolske pesmi. 4. Evgen Sajovic: Učna osnova in inštrukcija za pouk telovadbe in odredba o prirejanju mladinskih iger na gimnazijah (vseh tipov) in na realnih šolah. (Dolge.) 5. Književno poročilo: Ocene. Novosti. 6. Razgled: Pedagoški paberki. Šolska higijena. Skrb za obrambo mladine. Šolske in učiteljske vesti. Srednje in višješolski vestnik. Inostransko šolstvo. Prosvetna kronika. Razne vesti. Mala poročila. — upravnistvo pravi: »Tej številki so priložene pošne nakaznice. Prosimo, blagovolite se jih takoj poslužiti, kakaj 12. številko ustavimo vsem onim, ki so naročnino za del na dolgu. Po eni strani ubijajo »Popotnika« naši nasprotniki, po drugi pa lastni pristaši z neplačano naročnino. Komur je mar obstoj edinega slovenskega pedagoškega lista, naj zastavi vse moči, da se list širi in tudi — plačuje.« — Uvažujte te besede!

Srednješolski vestnik.

† Srednje šole v Zadru zaprte. V mestu Zadru so zavoljo škrlatinke zatvorili vse srednje šole.

† Novi predpisi za izpite telovadnih učiteljev na srednjih šolah. Naučno ministrstvo je izdalo nove strožje predpise za izpite kandidatov za telovadni pouk na srednjih šolah. Ti novi predpisi bodo imeli za posledico tudi izpopolnitev dvehletnih učnih tečajev za telovadne učitelje na univerzah. Poleg dosedanjih predmetov: metodike, telovadnega in plavalnega pouka, teorije in sistematske telovadbe, kakor tudi telovadne zgodovine in literature borenja in drugih telovadnih vaj se bo v bodoče zahtevalo pri izpitu za telovadne učitelje temeljne nauke anatomije in fiziologije človeka, telesno vzgojo (dietetiko in higieno telesnih vaj v raznih življenjskih dobah), kakor tudi znanje o prvi pomoči pri nezgodah. K izkušnji se sme dustiti samo kandidat v starosti od 22 do največ 30 let, ki imajo popolno telesno sposobnost za telovadnega učitelja, zrelostno izpričevalo kake srednje šole (učiteljske) in ki so obiskovali dvehletni tečaj za telovadne učitelje. Zahteva se tudi obisk kakega kolegija o pedagogiki, o fiziologiji, kakor tudi o šolski higieni (higienični pedagogiki) in izpričevalo o kolokvijih v teh predmetih. Zahteva se nadalje tudi obisk kakega plavalnega tečaja. Aprobacija pri izpitu usposablja kandidate za učna mesta na deških srednjih šolah, na moških in ženskih učiteljskih ter za ženske kandidatkinje za učna mesta na dekliških srednjih šolah (dekliških licejih) in ženskih učiteljskih. Taksa za telovadni izpit znaša 30 K, za ostale usposobljenostne izpite 25 K.

Politiški pregled.

* **Službena pragmatika in uradništvo.** Deputacija tržaškega uradništva je bila pri notranjem ministru Heinoldu, da mu priporoči uvedbo uradniške službene pragmatike in pa uvedbo pristaniške doklade. Potem je bila deputacija sprejeta tudi od vodje finančnega ministrstva. Oba sta se jako zanimala za zadevo. V dunajskih parlamentarnih krogih se je govorilo, da se v Trstu pripravlja splošen štrajk uradništva in z njim solidarnega delavstva, ako vlada ne ugodno kmalu zahtevam uradnikom. Kakor se zdi, pa je vlada odločena, da čimprej uvede službeno pragmatiko.

* **Avstrijski dolg.** Dolg Avstrije brez Ogrske znaša 12.471.149.502 K. Še neplačane obresti 493.288.931 K. — V letu 1912 se je dolg povečal za 230.477.278 K.

* **Srbski državni dolg.** Meseca oktobra letos je Srbija odplačala državnega dolga 20.145.050 dinarjev. Monopolski dohodki so pa znašali ta mesec 35 milijonov 256.792 dinarjev.

Slovenska Šolska Matica.

Publikacije za l. 1913 bodo izšle meseca decembra. Tri knjige so že dotiskane in tudi letopiš bo kmalu gotov; zato prosimo p. i. gg. poverjenike, da se požurijo s pobiranjem naročnin, da nam bo mogoče sestaviti imenik članov. Na Kranjskem nam primanjkujejo te poverjeniški okrajci: Črnomelj, Metlika. — Sodražica. — Kranj, Škofja Loka, Poljanska dolina, Selška dolina. — Krški okraj. — Ljubljanska okolica. — Logatec (Cerknica, Lož). — Novomesto. — Ilirska Bistrica, Vipava. — Na Štajerskem: Celjska okolica. — Gornji grad. — Kozje. Laško (desni savinjski breg). — Sv. Lenart. — Marenberk. — Maribor (deloma). — Mariborska okolica (desni Dravski breg). — Ormož. — Slovenska Bistrica. — Na Goriškem: Bovec. — V Istri: okraj Koper; Kastav (inesto); Kastav (okraj); Kvarnerski otoki. — P. n. poverjenike imenovanih okrajev najvljudneje prosimo, da nam pošljejo imenik in članarino najkasneje do 5. decembra. Odbor.

Kranjske vesti.

Kmetijska šola na Grmu priredi za mladeniče, ki se hočejo praktično izvežbati v obrezovanju in oskrbovanju dreves, v cepljenju in gojitvi dreves v drevesnici itd., praktični sadlarski tečaj, ki bo trajal od 15. januarja do 15. maja 1914. V ta tečaj se sprejme 6 učencev v starosti od 16 let naprej. Sadlarski vajenci dobe brezplačno hrano in stanovanje in v denariju po 10 K nagrade na mesec. Nekolkovane prošnje, ki jim je priložiti izpustnico ljudske šole, krstni list ali pa domovnico, je vložiti na raznatelstvo kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija — Kranjsko) do 14. decembra 1913.

— **Nova šola.** Deželni šolski svet je sporazumno z deželnim odborom sklenil, da se ustanovi za občino Zazur v vrhniškem okraju in za hiši št. 28 in 29 v Smrečju nova enorazrednica v Zazurju. V to svrhu sistemizirajo tudi novo učno mesto.

— **Ljudsko šolstvo.** Na mesto obojlega učitelja Andreja Pogačarja je imenovan za suplent na deški ljudski šoli v Kamniku Maks Juvan, bivši suplent v Komendi. — Abs. učit. kandidatinja Berta Maroltova je imenovana za pomožno učiteljico na petrazredni zasebni dekliški ljudski šoli »Mladika« v Ljubljani. — Za suplentino v Hrušici je imenovana namesto obolele učiteljice Marije Kraljeve bivša provizorična učiteljica v Borovnici Albertina Bajdičeva, na njeno mesto pa pride v Borovnico absolvirana kandidatinja Marija Petričeva. Za suplentino v Dobrovi je imenovana namesto obolelega nadučitelja Franca Fabina absolvirana kandidatinja Kristina Rogarjeva. — V brezplačno prakso je vstopila na četrti mestni slovenski deški šoli v Ljubljani absolvirana kandidatinja Josipina Likozarjeva. Za provizorično učiteljico v Ribnici je imenovana absolvirana učiteljska kandidatinja Josipina Obermanova.

Štajerske vesti.

— **Razdelitev draginjske doklade štajerskemu učiteljstvu.** — V zadnji številki »Učit. Tovariša« smo čitali, da se odborniki štajerskega Lehrerbunda na odborovi seji, ki se je vršila 3. novembra t. l. v Gradcu ob polnoštevni udeležbi vseh odbornikov — navzoči so bili tudi vsi štirje slovenski odborniki — glede ključa, po katerem naj bi se naj razdelila draginjska doklada, niso mogli zediniti. Kocka glede določitve ključa za razdelitev draginjske doklade za leto 1914 pade šele na prihod-

nji seji štajerskega Lehrerbunda, ki se vrši v par dneh. Kakor govore, pa prideta takrat v poštev in pretres le dva ključa, ki sta bila predlagana od dveh nemških tovarišev Gradčanov, in sicer od tovarišev Melzerja in Otterja. Nad vse zanimiv pa je bil na zadnji seji Lehrerbunda trenutek, ko so po razglasitvi predloga tovariša Melzerja vstali vsi zastopniki štajerskega slovenskega učiteljstva ter izjavili, da se ključ, ki ga imajo ti predlagati po naročilu vsega štajerskega slovenskega učiteljstva, ujema skoro povsem s ključem tovariša Melzerja. Po ključu tovariša Melzerja bi baje dobila vsaka učna oseba kot draginjsko doklado 40 % od difference njenih dosedanjih skupnih službenih dohodkov in istih dohodkov, katere bi imela danes vsaka učna oseba, ako bi bil danes neveljaven svoj čas od štajerskega deželnega odbora sporazumno s štajerskim Lehrerbundom izdelan plačilni načrt. Po ključu tovariša Otterja pa bi se naj draginjska doklada za leto 1914 baje razdelila nekako tako, kakor se je razdelila ona za leto 1913. — Razen teh dveh ključev je bilo predloženih še več drugih, ki pa so šli v — koš. — Ta dva ključa sta bila torej ocenjena kot najboljša.

Deželna šolska oblast pričakuje gotovo od učiteljstva ključ, po katerem bi se izvršila razdelitev draginjske doklade na preprost način, brez mnovega računanja, deželna šolska oblast pričakuje od učiteljstva ključ, ki bo odločno in naravnost povedal vsoto, koliko dobe kot draginjsko doklado n. pr. učiteljice ženskih ročnih del, definitivni samski učitelji itd. In takšen ključ je predlagalo Učiteljsko društvo za ormoški okraj na odborovi seji »Zveze štajerskega slovenskega učiteljstva«, ki se je vršila dne 1. novembra t. l. v Celju. Ker je ključ precej zanimiv in bi utegnil zadovoljiti pretežno večino učnih oseb, naj ga tu navedemo. V koliko skupin v kakšne skupine so razvrščene vse učne osebe, z ozirom na razdelitev draginjske doklade in koliko bi po tem ključu dobila draginjske doklade vsaka učna oseba, kaže naslednja razpredelba:

Skupina	Učne osebe	Draginjska doklada
1	učiteljice ženskih ročnih del	100 K
2	provizorični učitelji in provizorične učiteljice	150 K
3	omožene definitivne učiteljice	200 K
4	samski definitivni učitelji in samske definitivne učiteljice	300 K
5	oženjene definitivne moške učne moči, definitivni učitelji vdovci, definitivne učiteljice vdove	500 do 600 K

Ker pa so potrebščine onih, ki so že več let oženjeni ali vdovci, in potrebščine samskih moških učnih oseb neovrgljivo večje od potrebščin onih, ki so manj časa oženjeni ali vdovci, oziroma od potrebščin ženskih samskih oseb, bi bila priporočljivejša naslednja razdelitev draginjske doklade:

Skupina	Učne osebe	Draginjska doklada
1	učiteljice ženskih ročnih del	80 K
2	provizorične učiteljice	120 K
3	provizorični učitelji	150 K
4	omožene definitivne učiteljice	180 K
5	samske definitivne učiteljice	260 K
6	samski definitivni učitelji	340 K
7	oženjene definitivne moške učne moči, definitivni učitelji vdovci, definitivne učiteljice vdove, katerim vsem še do 1. januarja 1914 od dneva poroke ni preteklo 10 let	400 K
8	oženjene definitivne moške učne moči, definitivni učitelji vdovci, definitivne učiteljice vdove, katerim vsem je od dneva poroke do 1. januarja 1914 preteklo več nego 10 let	700 do 800 K

Po tej razdelitvi bi bile draginjske doklade deležne vse učne osebe brez izjeme in brez ozira na krajevni razred šole, na kateri službujejo po stanju 1. januarja 1914. — Ali bi ne bilo umestno, da bi vse učiteljstvo, osobito pa slovenski odborniki štajerskega Lehrerbunda o tem ključu razmišljevali in svoja tozadev-

na mnenja poslali pred odločitvijo štajerskega Lehrerbunda, torej takoj ali naravnost predsedniku Zveze in podpredsedniku štajerskega Lehrerbunda, tovarišu J. Rajšpu, nadučitelju v Ormožu, ali pa vodstvu Lehrerbunda v Gradcu? *

Splošni vestnik.

Slovenskemu učiteljstvu in mladino-ljubom sploh. Društvo »Branibor« je izdalo z velikanskimi žrtvami II. letnik koledarčka slovenski mladini (za leto 1914). Koledarček je po obliki in vsebini mnogo popolnejši kot je bil I. letnik. Oziralo se je tudi na praktično stran, ter ima koledarček poleg zanimive vsebine tudi imenik součencev, urnik in beležnike. Cena mu je ostala neznatna 20 h, s pošto 25 h, pri večjili naročbah je plačati le poštnino. Kje je vzrok, da letos prihaja tako malo naročil? Niti ena tretjina še ni naročenih. Napravite vendar mladini veliko veselje in jo pomagajte utrjevati v narodni zavesti! Nemški učitelji in razumniki kar krošnjarijo s svojimi strupenimi koledarčki tudi med našo mladino.

Razgled po šolskem svetu.

— **Roseggerjevo počestčenje po dunajskem učiteljstvu.** Štajerski nemški pesnik Peter Rosegger je praznoval 31. julija t. l. svojo sedemdesetletnico. — Tem povodom ga je dunajsko učiteljstvo počastilo v znak hvaležnosti za njegovo delovanje v prilog nabiranja milijonov kron v svrhu nemškega šolskega društva ter mu poklonilo lepo in drago darilo. — Predlog za počestčenje je izprožila v dunajskem učiteljstvu pisateljica in učiteljica francoščine Terezija Schaferjeva; izvršil je pa to delo učiteljski odbor, broječ 21 udov z načelnikom H. Lannerjem, meščanskošolskim ravnateljem. — Udanostno addresso na Roseggerja je podpisalo 6543 učiteljev in učiteljic. Ker broji Dunaj 21 okrajev, je vsak okraj posebe oddal svojo spominsko mapo v lepo umetno izdelani kaseti, ki jo nosi elegantna mizica iz palisanderskega lesa. — Podpisane pole so z okraski olepsane. Besedilo adrese je spisal učitelj Rudolf Hawel, in nadučitelj Anton Malinski jo je kaligrafično utvoril. — Pokrov umetne omare krasi pesničkovo ime »Dr. Peter Rosegger« in ime daritelja »Die Wiener Lehrerschaft« (Dunajsko učiteljstvo). Letnice 1843—1913 venča lavorov venec, izrezljan po navodilu učitelja-akademičnega slikarja Vinka Hawličke, predstavljajoč »Dunaj, videvan od Nussberga«. (»Wien vom Nussberg aus gesehen.«) Izrezljana je tudi »Roseggerjeva gozdna šola« (»Roseggers Waldschule«). Umetno omarico in mizo je napravila dunajska tvornica tvrdka F. W. Papke. Lepo darilo je Rosegerja in njegovo obitelj veselo presenetilo. Roseggerjeva hčerka Anka je pisala oduševljeno pismo odborovemu načelniku ravnatelju Lannerju, v katerem izjavlja, da je kasetna miza in vse drugo najdragocenejše in najumetnejše darilo, ki ga je njen oče prejel za sedemdesetletnico. Pesniku Roseggerju je v dan jubileja poklonila to darilo dunajska učenka, ki je njegova vnukinja, v imenu dunajskega učiteljstva. — Rosegger je tem povodom poslal načelniku učiteljskega odbora sledeče pismo: »Hochgeehrte Herren! — Ich kann nicht sagen, wie sehr die grossartige Huldigung der Lehrerschaft Wiens mich bewegt. Von der Wucht all der Ehrungen fast zerdrückt, vermag ich nichts zu sagen als Dank, innigen Dank. — Sowie Euer Baustein für den Deutschen Schulverein einen Segen in die Zukunft trägt, so wird die fürstlich prachtvolle Ehrengabe meinen Nachkommen eines der wertvollsten Denkmale sein, wie sehr der alte Peter Rosegger die Volksschullehrer geschätzt, geliebt hat und wie überreich sie es ihm vergolten haben. — Weil es nicht möglich ist, den 6000 Lehrern und Lehrerinnen besonders die Hand zu drücken mit Ehrerbietung, so fasse ich hier meinen Dank

* Po informacijah, ki jih je dobilo v tej zadevi uradništvo, je ta ključ za razdelitev draginjske doklade med štajersko učiteljstvo predložil nadučitelj tov. Ivan Zolnir Ormoškemu učiteljskemu društvu, ki ga je v svoji odborovi seji dne 31. okt. t. l. sprejelo. V odborovi seji Zveze slovenskih štajerskih učiteljev, ki se je vršila dne 1. novembra t. l. v Celju, pa je bil ta ključ odklonjen, pač največ zaradi tega, ker bi po njem ostal še nadalje razloček med krajevnimi razredi, čemur se slovensko štajersko učiteljstvo najbolj protivi. Katero direktivo so v tem oziru od štajerske Zveze dobili slovenski odborniki štajerskega Lehrerbunda, je bilo objavljeno že v 45. številki »Učit. Tovariša«. Organizirano slovensko štajersko učiteljstvo je torej v tem oziru izreklo svojo sodbo in je za zdaj vsak nadaljni nasvet v tem oziru odveč. Uredn.